

Barnets bästa vid fortsatt vård enligt LVU – Utredning som ett led i socialutskottets beredning av fråga om ändring i LVU

Sammanfattning

- SKR anser att intentionen i promemorian att stärka barnets bästa är god. Det är angeläget att stärka barnrättsperspektivet och rättssäkerheten för barn och unga som tvångsvårdas enligt LVU.
- SKR bedömer att förslaget om en ny grund för fortsatt vård enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, innehåller så allvarliga brister att det ifrågasätts om den avsedda intentionen uppnås. För att införa barnets bästa som ett självständigt rekvisit vid vårdens upphörande är det av yttersta vikt att lagstiftningen blir rättssäker.
- SKR anser därför att förslaget i sin nuvarande form som en ny grund för fortsatt vård enligt LVU behöver omarbetas och lämnar i yttrandet skäl och motiveringar till de förändringar som SKR anser behöver beaktas och förtydligas i en kommande proposition.
- SKR anser att effekterna av de ändringar i LVU som förväntas träda i kraft den 1 juli 2022 samt resultatet av pågående utredningar som syftar till att öka tryggheten och stabiliteten för barn i samhällets vård ska inväntas innan en ny grund för vård enligt LVU införs.
- SKR bedömer att det saknas tydliga bestämmelser om när vård enligt 21 § andra stycket LVU upphör, vilket medför en rättsosäkerhet för individen och en otydlighet för socialnämnden.
- SKR anser att det inte har redovisats några skäl till att förfarandet vid prövningen av fortsatt vård enligt 21 § andra stycket LVU ska skilja sig mot vad som annars gäller vid vård enligt LVU.
- SKR anser att det inte är tillräckligt utrett om förslaget om en ny grund för vård enligt LVU är förenligt med artikel 8 i Europakonventionen.
- SKR avstyrker utredningens förslag om ändringar i 21 § första stycket LVU avseende den inledande prövningen av om vården ska upphöra med hänsyn till den knapphändiga analysen som ligger till grund för förslaget.
- SKR avstyrker förslaget om att flyttningsförbudet tas bort i LVU och flyttas till socialtjänstlagen (2001:453), SoL, och ifrågasätter om de skillnader som förslaget medför, beroende på om vården bedrivs enligt SoL eller LVU, är motiverade.

- SKR tillstyrker förslaget om att begränsa vårdnadshavares möjlighet att begära en hemtagningsutredning samt att barn benämns i lagen.
- SKR bedömer att det är mycket svårt att bedöma konsekvenserna av förslaget om en ny grund för fortsatt vård enligt LVU för socialnämnden, men anser att den slutsats som presenteras i promemorian är alltför förhastad och att konsekvensanalysen behöver kompletteras, bland annat vad gäller en barnkonsekvensanalys.

Förbundets ställningstagande

Allmänna synpunkter

SKR anser att intentionen med det nu remitterade förslaget är god, det vill säga att stärka principen om barnets bästa samt säkerställa trygghet, säkerhet och stabilitet för placerade barn. Det aktuella förslaget om en ny grund för fortsatt vård enligt LVU är dock behäftat med så allvarliga brister vad gäller utformning och analys att SKR ifrågasätter om de syften som uttrycks i promemorian kan uppnås med förslaget.

SKR vill framhålla att det har presenterats såväl förslag om ändringar i LVU som pågående utredningar som har för avsikt att stärka principen om barnets bästa och säkerställa trygghet, säkerhet och stabilitet för barn i samhällets vård. Regeringen har lämnat förslag om ändringar i LVU som förväntas börja gälla den 1 juli 2022 som syftar till att öka kunskapen om flyttningsförbud samt förmå socialnämnden att använda flyttningsförbud och överväga vårdnadsöverflyttning i större utsträckning. Vidare ska utredningen *Vikten av trygghet och kontinuitet för barn i utsatta situationer – en översyn av reglerna i föräldrabalken* (se dir. 2021:70) analysera om förutsättningarna för adoption och vårdnadsöverflyttning bör ändras för att tillgodose familjehemsplacerade barns rätt till trygghet och stabilitet samt ta ställning till behovet av åtgärder för att underlätta förutsättningarna för att pröva frågor om vårdnadsöverflyttning för barn i familjehem.

Det nu aktuella förslaget om en ny grund för fortsatt vård enligt LVU innebär ett avsteg från vad som har ansetts vara den grundläggande tanken med tvångsvård, det vill säga att den ska utgöra en tillfällig åtgärd och upphöra när det inte längre finns ett vårdbehov. Det bör därför ställas höga krav på analys och beredning samt att förslaget ses i relation till andra förslag som bedöms kunna uppnå liknande syften. SKR anser därför att effekterna av den nya lagstiftningen som väntas träda i kraft 1 juli 2022 samt resultatet av pågående utredningar som syftar till att stärka tryggheten och stabiliteten för placerade barn ska inväntas innan en ny bestämmelse om tvångsvård enligt LVU införs. Det är SKR:s bedömning att en mer långsiktig trygghet och stabilitet uppnås genom en vårdnadsöverflytt i stället för genom tvångsvård.

10.3 En ny grund för fortsatt vård enligt LVU

SKR avstyrker förslaget om en ny grund för fortsatt vård enligt LVU mot bakgrund av att författningsförslaget innehåller flera brister av allvarlig karaktär. Det saknas även

en tillräckligt utförlig redovisning av de överväganden som legat till grund för de presenterade ställningstagandena, exempelvis vad avser risk- och skadebedömningen. Det är därmed mycket svårt att förstå varför förslagen har fått den aktuella utformningen och det finns enligt SKR en uppenbar risk för att bestämmelserna kommer att tillämpas på olika sätt. Att besluta om tvångsvård är en mycket ingripande åtgärd. Att utöka möjligheterna för socialnämnden att vårda barn utan samtycke från vårdnadshavare och den unge bör därför ske med stor försiktighet och efter noggranna överväganden.

Barnets hälsa eller utveckling riskerar att allvarligt skadas

SKR konstaterar att utredningen föreslår nya rekvisit för risk- och skadebedömningen i 21 § andra stycket LVU. Till skillnad från vad som gäller i fråga om andra tvångsbeslut enligt LVU såsom vård enligt 2 och 3 §, flyttningsförbud och utreseförbud då det ska föreligga en *påtaglig risk* för skada, föreslås att det ska vara tillräckligt med en *risk* för en viss skada. Vilken grad av risk som avses framgår inte tillräckligt tydligt av vare sig författningsförslaget eller promemorian. I promemorian anförs, å ena sidan, att det krävs att det ska finnas konkreta omständigheter som med styrka talar för att barnets hälsa och utveckling kan skadas, vilket enligt SKR förefaller motsvara vad som avses med *påtaglig risk* (se t.ex. prop. 1989/90:28 s. 62, 63 och 107 samt RÅ 2009 ref. 64). Å andra sidan anges i promemorian att det inte ska vara fråga om en påtaglig risk. I promemorian anförs vidare att det "får vara tillräckligt att det kan antas finnas en risk att barnets hälsa eller utveckling skadas". Vad som avses med *kan antas* utvecklas dock inte närmare och det framgår inte om avsikten är att införa ett nytt beviskrav i LVU. Med hänsyn till det nu anförda är det högst oklart hur socialnämnden ska göra den riskbedömning som utredningen föreslår i 21 § andra stycket LVU samt hur den skiljer sig mot andra riskbedömningar i samma lag.

Därtill föreslås att det ska finnas en risk för *allvarlig skada* på barnets hälsa eller utveckling. Även detta rekvisit skiljer sig från vad som gäller i fråga om andra tvångsbeslut enligt LVU, där det är *skada* på barnets hälsa eller utveckling som anges. I promemorian anförs att det rör sig om en viss kvalifikation av skada, men det diskuteras inte närmare hur detta krav förhåller sig till exempelvis gällande praxis avseende begreppet *skada* på barnets hälsa och utveckling och vilken typ av skador som kan anses utgöra sådan allvarlig skada som åsyftas. Det finns därmed en uppenbar risk för svårigheter och diskrepanser i tolkningen och tillämpningen.

Omständigheter som ska beaktas vid bedömningen av om vården ska fortsätta

SKR noterar att de omständigheter som socialnämnden ska beakta vid bedömningen av om vården ska fortsätta enligt 21 § andra stycket LVU är betydligt bredare än vad som gäller exempelvis vid flyttningsförbud. Det handlar inte enbart om barnets inställning, placeringstid och anknytning till ett eventuellt familjehem utan även barnets relation till andra omsorgsgivare, förankring i skolan och till den sociala

miljön i övrigt. Det rör sig inte heller om en uttömmande lista, vilket kommer att skapa osäkerhet vid socialnämndens bedömning. Det innebär vidare att i princip vilka omständigheter som helst kan beaktas. SKR ifrågasätter lämpligheten av en sådan vid bestämmelse som grund för tvångsvård.

Det finns inte någon vägledning i promemorian kring vilken tyngd respektive omständighet ska ges vid bedömningen. Enligt förslaget ska bland annat barnets inställning beaktas, vilket rimligen är en sådan omständighet som ska kunna tillmätas stor vikt i relation till barnets ålder och mognad. I promemorian anges att barnets ålder och mognad är av mindre intresse när det gäller frågan om barnets inställning ska hämtas in eller inte. SKR instämmer i detta men anser att det finns behov av att poängtera att ålder och mognad bör vara en del av bedömningen av vilken betydelse den lämnade inställningen ska tillmätas enligt 36 § första stycket LVU. Att inte ge någon vägledning kring vilken vikt som ska läggas vid de olika omständigheterna kan medföra att tillämpningen av bestämmelsen kommer att skilja sig mycket åt. Detta särskilt med beaktande av de oklarheter som råder avseende risk- och skadebedömningen som SKR har redogjort för ovan.

SKR ifrågasätter varför barnets mognad inte är med som en särskild omständighet att beakta. Barnets ålder ska beaktas, men om barnet har en ålder som är förhållandevis hög, men mognaden motsvarar ett litet barn, torde detta kunna ha betydelse för bedömningen. Att barnets förankring till den sociala miljön och skolan ska beaktas som en särskild omständighet kan vidare få till följd att vårdnadshavare vars barn vårdas i närheten av vårdnadshavarens hem har bättre förutsättningar för återförening än barn som placeras långt ifrån det egna hemmet. SKR anser att konsekvenserna härvid behöver analyseras.

10.4 Bestämmelsen ska vara tillämplig även för barn som är placerade med stöd av 3 § LVU

Det behövs en behovs- och proportionalitetsbedömning avseende ställningstagandet att även barn som vårdas med stöd av 3 § LVU ska kunna omfattas av vård enligt 21 § andra stycket LVU samt att bestämmelsen ska vara tillämplig för alla boendeformer. Vidare saknas det en motivering till de ställningstaganden som görs avseende omprövning respektive övervägande i 13 § LVU.

Ett tvångsingripande ska inte användas om det inte är nödvändigt och inte heller om mindre ingripande åtgärder bedöms som tillräckliga. Det bör därför finnas väl avvägda skäl till att tillämpa bestämmelsen i de nu föreslagna fallen. Några sådana skäl har enligt SKR inte presenterats i promemorian. Det finns inte heller någon diskussion kring huruvida mindre ingripande åtgärder kan tillgodose behoven av trygghet och stabilitet för de barn som vårdas enligt 3 § LVU eller i andra boenden än familjehem.

Vidare har det i promemorian föreslagits att vården som fortsätter enligt 21 § andra stycket LVU ska övervägas var sjätte månad för de som vårdats enligt 2 § LVU,

samtidigt som den ska omprövas var sjätte månad för de som vårdats enligt 3 § LVU. SKR efterfrågar en diskussion avseende lämpligheten i att föreslå en sådan skillnad, när grunden för vård är densamma.

10.5 Socialnämnden ska revidera vårdplanen

SKR anser att det saknas behov av att föreskriva en skyldighet att revidera vårdplanen i 21 § fjärde stycket LVU, eftersom det redan följer av 11 kap. 3 § SoL att vårdplanen ska revideras efter att barnet varit placerat i två år samt vid behov.

SKR vill även framhålla att det saknas ett resonemang i promemorian kring vad vården ska bestå i efter att beslut enligt 21 § andra stycket LVU är fattat. Det finns skäl att överväga i vilken mån den unge fortfarande har ett vårdbehov vid beslut om fortsatt vård eftersom en del av de omständigheter som utgör grund för vården enligt förslaget är sådana som är positiva i den unges liv, såsom anknytning till familjehemmet och en förankring i den sociala miljön. En bristande relation till vårdnadshavare kan visserligen utgöra en sådan omständighet som medför ett vårdbehov för barnet, men det är oklart vad vården ska bestå i avseende övriga omständigheter som kan beaktas enligt 21 § andra stycket LVU.

10.6 Vård som har fortsatt enligt utredningens förslag till 21 § andra stycket upphör när barnet fyller 18 år

Ytterligare en allvarlig brist är, enligt SKR, att det i författningsförslaget saknas bestämmelser om när vården enligt 21 § andra stycket LVU ska upphöra, utöver vad som följer av 21 § fjärde stycket LVU, det vill säga när barnet fyller 18 år. Att det saknas bestämmelser som tydliggör när vården upphör innebär en stor rättsosäkerhet för den enskilde och kan tolkas som att vård enligt 21 § andra stycket LVU inte kan upphöra innan barnet har fyllt 18 år. Det krävs enligt SKR bestämmelser som tydliggör såväl för den enskilde som för socialnämnden och domstolarna när vården ska upphöra.

Det ges inte heller någon vägledning i promemorian i övrigt när det är tänkt att vården ska upphöra, exempelvis om det krävs att en genomgripande och varaktig förändring har skett. Det diskuteras inte om vården ska upphöra i de fall där den fortsatta vården är föranledd av barnets anknytning till familjehemmet och det aktuella hemmet väljer att säga upp uppdraget som familjehem. Det framgår inte tydligt vad som sker om vårdnadshavaren samtycker till vården. Det framstår som oklart om vården ska fortsätta med stöd av SoL eftersom barnet inte har något egentligt vårdbehov, utan endast en stark anknytning till familjehemmet eller den sociala miljön.

10.7 Ett särskilt beslut ska fattas som ska prövas av domstol

SKR konstaterar att det inte redovisats vilka skäl som ligger till grund för bedömningen att förfarandet vid prövningen av vård enligt 21 § andra stycket LVU ska skilja sig mot vad som annars gäller vid vård enligt LVU.

Enligt nuvarande lagstiftning beslutar inte socialnämnden om beredande av vård, utan om att *ansöka* om vård till förvaltningsrätten enligt 4 § LVU. I promemorian anför, utan vidare diskussion, att socialnämnden ska fatta beslut om vård enligt 21 § andra stycket LVU och underställa det till förvaltningsrätten, vilket är ett förfarande som annars tillämpas vid omedelbara omhändertaganden och andra tillfälliga beslut. Det har inte framkommit att vård enligt 21 § andra stycket LVU utgör ett sådant tillfälligt beslut som är att jämföras med ett omedelbart omhändertagande.

Det finns inte heller angivet att domstolen ska pröva målet inom en viss tid, som annars är fallet vid en underställan av beslut om ett omedelbart omhändertagande eller ansökan om beredande av vård. I promemorian anges att ett avgörande skäl för förslagets utformning i denna del är att det redan finns ett underliggande beslut som har prövats av domstol. För en tillämpning av 21 § andra stycket LVU krävs det dock att förutsättningarna för vård enligt 2 § eller 3 § saknas. De omständigheter som domstolen bedömt vid beredande av vård är således inte längre aktuella och kan enligt socialnämndens bedömning inte längre ligga grund för fortsatt vård enligt LVU. Med hänsyn till att tidsfristen för att underställa beslut om vård med stöd av 21 § andra stycket LVU uppgår till fyra veckor och det inte finns någon angiven tid för när domstolen senast ska pröva beslutet finns det en risk för att individer tvångsvårdas under en längre period utan att grunden för detta har prövats av domstol. Det aktuella förfarandet är enligt SKR:s bedömning inte rättssäkert för den enskilde.

Den konstruktion för beslut, underställan och domstolsprövning som föreslås i promemorian kräver tydliga bestämmelser om vad som ska gälla efter att beslutet underställts förvaltningsrätten samt en grundlig genomgång av övriga bestämmelser i LVU för att säkerställa att eventuella oklarheter undanröjs. Promemorian och författningsförslaget behöver kompletteras i dessa avseenden.

9.3 Förslagets förenlighet med Europakonventionen

SKR anser att det inte är tillräckligt utrett om det aktuella förslaget är förenligt med artikel 8 i Europakonventionen. Det behövs, enligt SKR, en analys av om den föreslagna bestämmelsen, som möjliggör för en vidsträckt mängd av omständigheter att beakta till grund för tvångsvård, kan innebära att individers rätt till privat- och familjeliv inskränks på ett sätt som är oförenligt med konventionen.

I promemorian anges att rätten till privat- och familjeliv enligt artikel 8 i Europakonventionen inte hindrar att det införs en bestämmelse som ger uttryck för att hänsyn till barnets bästa kan tas. Av den praxis från Europadomstolen som återges i promemorian framgår att vård utanför det egna hemmet ska vara en tillfällig åtgärd och att staten har en skyldighet att verka för en så snabb återförening som möjligt. Att låta barnet kvarstå i tvångsvård utgör således ett undantag från huvudregeln att barn ska återförenas med sina föräldrar. Det exempel som redovisas i promemorian på vad som enligt Europadomstolen kan motivera ett sådant undantag är att placeringstiden är lång.

Med beaktande av det som redovisats om Europadomstolens praxis samt förhållandet att socialnämnden enligt förslaget ska beakta i princip ett obegränsat antal omständigheter utöver placeringstiden anser SKR att det krävs en vidare analys av om det nu aktuella förslaget är förenligt med Europakonventionen.

10.2 En prövning i två steg

SKR avstyrker utredningens förslag avseende den inledande prövningen av om vård enligt LVU ska upphöra med hänsyn till att analysen till grund för förslaget är befattad med stora brister. De förslag som lämnas i prop. 2021/22:178 om förändringar i 21 § LVU är ändamålsenliga och ska ytterligare ändringar genomföras krävs det enligt SKR vidare utredning.

Det saknas enligt SKR en analys av om förslaget att de omständigheter som ledde till beslut om vård har förändrats på ett varaktigt och genomgripande sätt ska avse även vård enligt 3 § LVU är förenligt med gällande praxis avseende vårdens upphörande vid vård enligt 3 § LVU. I prop. 2021/22:178 (s. 28) anförs att den praxis som bildats vad gäller upphörande av vård när den unge vårdas enligt 3 § LVU delvis är en annan än vad som gäller vid 2 § LVU. En belysning av denna praxis kan inte återfinnas i den nu aktuella promemorian.

SKR anser vidare att författningsförslagets utformning vad avser inledningen av 21 § första stycket framstår som ogenomtänkt. I nuvarande lagstiftning anges att socialnämnden ska besluta att vården ska upphöra ”när vård med stöd av denna lag inte längre behövs”. Med denna formulering tydliggörs att när det finns samtycke till vård så ska vården upphöra (jfr 1 § LVU). Genom den formulering som föreslås i promemorian, det vill säga att det inte längre finns förutsättningar för vård enligt 2 eller 3 § LVU, saknas det en hänvisning till samtycket som regleras i 1 § LVU.

10.9 Flyttningsförbudet tas bort och flyttas till SoL

SKR avstyrker förslaget om att ta bort flyttningsförbudet i LVU och flytta det till SoL, bland annat med hänsyn till att rekvisiten i 24 § LVU skiljer sig från vad som föreslås i 21 § andra stycket LVU. SKR ifrågasätter om de skillnader som förslaget medför vid vård enligt SoL respektive LVU är motiverade. SKR anser vidare att det finns skäl att ifrågasätta om bestämmelser om tvångsingripanden ska införas i SoL, som bygger på frivillighet. Analysen i promemorian i denna del är bristfällig och behöver kompletteras.

Bestämmelsen om flyttningsförbud är mer begränsad i sin tillämpning jämfört med förslaget i 21 § andra stycket LVU och har huvudsakligen till syfte att skydda barnet från en hemtagning vid en olämplig tidpunkt eller att det sker alltför snabbt. Flyttningsförbudet tar sikte på de risker för barnets hälsa och utveckling som beror på att barnet *skiljs från hemmet* och de omständigheter som ska beaktas är övergående till sin natur. Eftersom rekvisiten för flyttningsförbud och den föreslagna nya grunden för tvångsvård skiljer sig åt, bland annat vad gäller risk- och skadebedömningen samt de

omständigheter som kan beaktas, bedömer SKR att det finns skäl att ifrågasätta slutsatsen i promemorian att tillämpningsområdet för flyttningsförbudet täcks in av 21 § andra stycket LVU.

Den analys som ligger till grund för ställningstagandet i promemorian att flytta flyttningsförbudet till SoL är enligt SKR knapphändig. Förslaget får till följd att barn med liknande problematik omfattas av skilda regelverk beroende på om placeringen har skett med stöd av SoL eller LVU. Det saknas i promemorian en diskussion avseende lämpligheten i och konsekvenserna av dessa skillnader. Även reglerna vad gäller hur ofta beslutet ska övervägas av socialnämnden kommer att skilja sig åt beroende på om det är fråga om flyttningsförbud enligt SoL eller vård enligt 21 § andra stycket LVU, vilket inte heller berörs i promemorian.

SKR anser vidare att det finns skäl att ifrågasätta om regler avseende tvångsinskränkningen ska finnas i en lagstiftning som i övrigt grundas på frivillighet. De bestämmelser som har förts över är formulerade på ett sådant sätt att de hör hemma i LVU och det saknas en analys av vilka konsekvenser det får att föra in bestämmelser av denna karaktär i SoL. Det saknas även följdändringar i exempelvis 10 kap. 4 § SoL vad gäller beslutsfattande avseende ansökan om flyttningsförbud enligt SoL. Det finns vidare oklarheter avseende hur vissa bestämmelser ska tolkas. I exempelvis 16 kap. 3 § SoL hänvisas det till 6 kap. 19 § SoL, men det är enligt SKR inte helt tydligt i 6 kap. 19 § att beslut om fortsatt flyttningsförbud fattas med stöd av denna bestämmelse. Beslut om omgämbegränsning under pågående flyttningsförbud förefaller inte heller kunna överklagas enligt SoL. Ett sådant beslut kan dock överklagas enligt 41 § LVU idag.

10.8 Möjligheten att begära hemtagning ska begränsas

SKR tillstyrker förslaget att begränsa möjligheten att begära en hemtagningsutredning. SKR delar bedömningen att upprepade hemtagningsutredningar riskerar att påverka ett barn negativt och att förslaget bidrar till ökad stabilitet för placerade barn. SKR anser att det även bör utredas om liknande begränsningar ska införas gällande begäran om att andra beslut som fattas enligt LVU ska upphöra, exempelvis flyttningsförbud eller omgämbegränsning.

Att vårdnadshavare idag har en obegränsad möjlighet att begära att vården ska upphöra kan vidare ta stora resurser i anspråk hos socialnämnden och en begränsning medför att socialnämnden kan använda sina resurser på ett bättre och mer effektivt sätt.

10.10 Barnrättsperspektivet förstärks genom att barn benämns i lagen

SKR tillstyrker förslaget om att barn ska benämnas i lagen. Att använda barnet istället för den unge i de bestämmelser som är tillämpliga på personer under 18 år synliggör barnrättsperspektivet och överensstämmer väl med SoL där begreppet barn används när det är en person under 18 år som avses. Förslaget kan även medföra en ökad

medvetenhet kring lagens tillämplighet avseende personer som är mellan 18 och 20 år eftersom de kommer att särskiljas från barn i lagtexten och definieras särskilt i LVU.

11. Konsekvenser

Med hänsyn till de stora oklarheter som råder vad gäller tolkningen av vissa av de föreslagna bestämmelserna och de många brister som förslagen är behäftade med anser SKR att det är mycket svårt att överblicka hur många barn som kan komma att vårdas med stöd av bestämmelsen i 21 § andra stycket LVU samt vilka konsekvenser förslagen får för socialnämndens verksamhet.

SKR anser dock att slutsatsen i promemorian, det vill säga att socialnämndens utredningsarbete borde påverkas i liten utsträckning, framstår som alltför förhastad. En ny grund för vård enligt LVU, med ett obegränsat antal omständigheter att beakta, kommer att leda till merarbete framförallt vid de fortlöpande övervägandena samt omprövningarna av pågående vård enligt 13 § LVU. Med hänsyn till de stora oklarheter vad gäller hur bestämmelsen i 21 § andra stycket LVU ska tolkas och tillämpas kommer socialnämnden att ha svårigheter att förhålla sig till den nya grunden för vård enligt LVU, vilket i sig innebär merarbete.

Utgångspunkten för vård enligt LVU är att vården är en tillfällig åtgärd som ska upphöra så snart som den inte längre är nödvändig. De omständigheter som ska beaktas enligt 21 § andra stycket LVU medför dock att det är mer sannolikt att skälen för vård kommer att stärkas över tid. SKR bedömer därmed att förslaget kommer att innebära att fler barn vårdas med stöd av LVU under en längre och i vissa fall en oöverskådlig tid, vilket är en omständighet som leder till en ökat ansvar för uppföljning och merarbete för socialnämnden.

Det krävs även en analys av de långsiktiga konsekvenserna med att införa en bestämmelse som utgör ett avsteg från den grundläggande tanken med tvångsvård, det vill säga att den ska utgöra en tillfällig åtgärd och upphöra när det inte längre finns ett vårdbehov. Det behöver analyseras hur förslaget kan påverka den ursprungliga intentionen med den sociala lagstiftningen att barn ska återförenas med sina föräldrar när syftet med vården har uppnåtts.

SKR anser vidare att promemorian behöver kompletteras med en mer utförlig analys av vad förslaget kan få för konsekvenser för barn. Som SKR nämnt ovan finns det en risk att förslaget om en ny grund för vård enligt 21 § andra stycket LVU medför att barn är kvar i tvångsvård under en längre tid och att antalet vårdnadsöverflyttningar i stället minskar. SKR bedömer att vårdnadsöverflyttning skapar en större stabilitet för barn än tvångsvård eftersom det utgör en mer permanent lösning för barnet. Det finns därför skäl att analysera om den nya grunden för vård enligt LVU kan få negativa konsekvenser för barn i detta avseende.

SKR anser även att det behöver analyseras om en konsekvens av förslaget kan vara att vårdnadshavare är mindre benägna att söka hjälp, med vetskapen om att vård enligt

LVU kan medföra att barn blir kvar i tvångsvård under en oöverskådlig tid på grund av omständigheter som vårdnadshavaren inte själv kan kontrollera. Det förekommer redan idag en oro hos vårdnadshavare vad gäller socialtjänstens möjligheter att omhänderta barn. Om förslaget får till följd att vårdnadshavare avvaktar med att söka hjälp hos socialtjänsten kan det få till följd att fler barn far illa under längre tid och inte får tillgång till hjälp och stöd i tid.

Sveriges Kommuner och Regioner

Anders Knape
Ordförande